

lorne glazbe upijala i elemente drugih, veoma različitih izvora».

Posljednjoj temi posvećena su dva referata. O terminologiji narodnih muzičkih instrumenata piše Andrija-na Gojković i traži da se stručnjaci dogovore o principima oko izrade nužnog terminološkog rječnika muzičkih instrumenata naroda i narodnosti Jugoslavije. Onufrij Timko piše o sistematizaciji i kodifikaciji muzičkog stvaralaštva ukrajinskog naroda — u zbirci Zenovija Lyska (1967). Na kraju se nalazi osvrt Cvjetka Rihtmana na nedovršenu diskusiju s 15. kongresa SUFJ 1968.

Vrijednost navedenih priloga jest u donošenju građe, bilježenju pojava na raznim područjima i podacima o životu folklornih vrsta.

Ante Nazor

Zbornik od XXV kongres na Sojuzot na združenijata na folkloriste na Jugoslavija, Berovo 1978. Uredile Lazo Karovski, glaven urednik i Goce Stefanoski, Sojuz na združenijata na folkloristite na Jugoslavija, Zdruchenie na folkloristite na Makedonija, Skopje 1980, 570 str.

Koncem 1981. godine izišao je *Zbornik radova XXV kongresa Saveza udruženja folklorista Jugoslavije*, koji je održan od 25. do 30. rujna 1978. godine u Berovu u SR Makedoniji. Taj jubilarni 25. kongres, održan pod pokroviteljstvom druga Tita, bio je posvećen stotoj obljetnici kresnenskog ustanka, sedamdeset i petoj obljetnici ilindenskog ustanka i trideset i petoj obljetnici II. zasjedanja AVNOJ-a. (Tada je drug Tito odlikovao Savez udruženja folklorista Jugoslavije ordenom bratstva i jedinstva sa zlatnim vijencem »za naročite zasluge u naučnom obrađivanju jugoslavenskog folkloru i značajan doprinos njegovoj popularizaciji u nas i u svijetu«.) Kongresu je prisustvovao velik broj stručnjaka, tako da zbornik sadrži 72 referata vezana uz šest kongresnih tema (zbog brojnosti referata šest radova ma-

kedonskih folklorista tiskati će se u drugim publikacijama).

Prva tema, kao i na svim prethodnim kongresima, govori o folklornom stvaralaštvu kraja gdje se kongres održava (17 referata). Ovaj je put to bilo maleševsko područje. Referati se bave geografskim osobitostima općine Berovo, govore o samoupravnosti i o transformaciji u makedonskom narodnom stvaralaštvu, posebno maleševskom, o revolucionarnoj makedonskoj ilindenskoj pjesmi, o makedonskim narodnim pjesmama NOB-a, o epskim pjesmama, o svadbenim običajima i pjesmama, o revolucionarnim komitskim maleševskim narodnim pjesmama, o djeđu Ilji Maleševskom u narodnoj pjesmi, o Marku Kraljeviću i bratu mu Andrijašu u maleševskom folkloru, o suvremenom tekstilnom narodnom stvaralaštvu u Maleševu i dr.

Druga je tema bila samoupravnost u običajima, narodnom stvaralaštvu i mentalitetu naroda i narodnosti Jugoslavije (13 referata). Referati se bave životom, običajima i duhovnim tvorevinama Paštrovića, gangama Imotske krajine, narodnim pjevanjem albanske narodnosti, junacima ukrajinske narodne balade, organizacijom združnog života u jajačkom kraju, lirskim istarsko-primorskim pjesmama, dramaturško-teatrološkom interpretacijom na kajkavskom tlu, rusinskim narodnim stvaralaštvom, međimurskim narodnim pjesmama, seoskim slavama u srednjem Banatu, partizanskom narodnom poezijom i prozom, narodnim poslovicama i vojvođanskim bećarcem.

Najviše referata (36) govori o trećoj temi: transformacije u narodnom stvaralaštvu i novo narodno stvaralaštvo. Referati su posvećeni transformaciji u usmenom stvaralaštvu, u epskoj pjesmi s temom krvne osvete, u oblikovanju lika žene u muslimanskoj narodnoj poeziji, u tragičnoj baladi, u epskim narodnim pjesmama, u poslovičnom izrazu, u partizanskoj narodnoj poeziji, u natpisima uz karnevalske

porvorke, u pokladnom teatru Istre i Hrvatskog primorja, u albanskoj narodnoj književnosti, u folklornoj dramatisaciji, u dječjem stvaralaštvu, u »folklornoj« industrijalizaciji, u suvremenim svadbenim običajima srpskog stanovništva u Sarajevu, u ispraćaju sina u vojsku itd.

Ostale teme kongresa bile su: društvena uloga narodnih muzičkih instrumenata (4 referata), narodne sportske igre (6 referata), problemi melografije — vokalne i instrumentalne (2 referata).

I po tematici, i po metodološkom pristupu, i po razini raspravljanja prilozi su veoma raznoliki, ali zanimljivi i korisni.

Ante Nazor

Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine u Sarajevu. Etnologija, Nova serija, Sv. XXXIV, 1979, Odgovorni urednik **Vlajko Palavestra**, Zemaljski muzej Bosne i Hercegovine, Sarajevo 1980, 178 str.

Ovim devedesetim jubilarnim brojem »Glasnika Zemaljskog muzeja u Sarajevu« obilježava se obljetnica znanstvene publikacije u Bosni i Hercegovini — devedeset godina od izlaska prvog broja »Glasnika« i istodobno prvog znanstvenog časopisa. Na stranicama »Glasnika« preko 400 stručnjaka objavilo je svoja istraživanja iz povijesti, arheologije, etnologije, jezika, narodne književnosti i prirodnih nauka obuhvaćajući geologiju, zoologiju i botaniku. Donošeni su i bibliografski pregledi djela o Bosni i Hercegovini.

U ovom je broju objavljeno devet radova. U prvom radu *Nekoliki tragovi balkanskog supstrata u etnogenezi stanovništva Crne Gore i Hercegovine* Špiro Kulišić polazi od konstatacije da o određenom kontinuitetu, kako u saživljavanju, tako i u stapanju, više ili manje poromanjenog starobalkanskog življa i Slavena na teritoriju Hercegovine i Crne Gore, još od vremena slavenskog doseljavanja, svjedoče neki ar-

heološki podaci, zatim brojni toponimi i drugi tragovi u jeziku, kao i antropološka (somatska) historiografska i etnološka istraživanja, koja su prije svega pokazala da je u predrimsko doba na zemljištu Hercegovine, Crne Gore i jednog dijela Albanije glavno stanovništvo sačinjavao »autohtoni ilirski elemenat«, uz jači utjecaj grčke materijalne kulture preko emporija u jadranskom primorju. Autor se ograničio na uži teritorij gdje se toponimi i etnonimi neposrednije podudaraju s plemenskom strukturom i gdje se s više kontinuiteta mogu pratiti balkansko-slavenski etnički odnosi. Posebno se bavi pitanjem tko su bili Špani, a tko Lužani.

Milovan Gavazzi, istražujući dvije stočarske balkanske pojave: *dlage* i *zov pastira stoci (tr)rrrr*, zaključuje da se *dlage* kod južnih Slavena pojavljuju najmanje na dva dosta kontinuirana prostora, gdje označuju cijepanjem ili pritesivanjem napravljene duguljaste daščice što se primjenjuju pri lomovima kostiju, u prvom redu kod slomljenih nogu ovaca: na zapadu po dinarskom etničkom arealu, a na istoku na bugarskom prostoru. U drugom slučaju »potvrde zvučnih zaziva stoci ustima (...) dijelom su još tek putokazi u traganju za daljim potvrđama kod stočara, iz zemalja gdje još nisu potvrđene, a štošta na njih upućuje«. Gavazzi smatra da se radi »o vrlo arhaičnom pastirskom elementu, čemu upravo Balkanski poluotok kao od velike davnine poznati prostor izrazitih stočara može ići u prilog«.

Đenana Buturović piše o muslimanskoj epici u povijesnom razvoju narodne poezije jugoslavenskih naroda i zaključuje da svi u njezinu radu navedeni primjeri potvrđuju da je muslimanska narodna epika »nastala na južnoslavenskoj podlozi, da je imala čvršće zajedničke tokove razvoja s epikom ostalih naroda koji govore srpskohrvatskim jezikom, te da nosi i određena obilježja starije balkanske epske tradicije«, pa se »u historijskom razvoju narodne epike jugoslavenskih naroda (...) pred-